

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.І.МЕЧНИКОВА
ФАКУЛЬТЕТ ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

О. Д. Литвиненко

**ФОРМУВАННЯ
АДАПТАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ
В УМОВАХ СУЧАСНИХ ІННОВАЦІЙ
У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО КУРСУ

*для аспірантів освітньо-наукової програми підготовки
рівня «доктор філософії» спеціальності 053 «Психологія»*

ОДЕСА
ОНУ
2020

УДК 159.923-044.332:378-048.35(076)

Л641

Рецензенти:

О. І. Кононенко, доктор психологічних наук, професор кафедри диференціальної та спеціальної психології ОНУ імені І. І. Мечникова;

Т. П. Чернявська, доктор психологічних наук, професор кафедри диференціальної та спеціальної психології ОНУ імені І. І. Мечникова.

Рекомендовано до друку вченою радою факультету психології та соціальної роботи Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Протокол № 2 від 28 жовтня 2020 р.

Литвиненко О. Д.

Л641 Формування адаптаційного потенціалу особистості в умовах сучасних інновацій у закладах вищої освіти : метод. рек. до курсу : для асп. освітньо-наук. прогр. підготов. рівня «доктор філософії» спец. 053 «Психологія» / О. Д. Литвиненко ; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, ф-т психології та соц. роботи. — О. : ОНУ, 2020. — 20 с.

У методичних рекомендаціях розкривається програма курсу, даються вказівки для опанування лекційним матеріалом. Методичні рекомендації розроблено для аспірантів денної й заочної форми навчання за спеціальністю 053 «Психологія» освітньо-наукового рівня «доктор філософії» і допомагають аспірантам розглянути проблеми формування адаптаційного потенціалу у ЗВО.

Ціль методичних рекомендацій — надати методичну допомогу аспірантам освітньо-наукового рівня «доктор філософії» для успішного освоєння знань та вмінь у майбутньої наукової та практичної діяльності у галузях вікової, соціальної психології та психології розвитку особистості, психологічної допомоги, педагогіки та методів викладання у закладах вищої освіти.

УДК 159.923-044.332:378-048.35(076)

© Литвиненко О. Д., 2020

© Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2020

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1	8
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2	10
ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	12
ТЕМИ РЕФЕРАТІВ	13
ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	14
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	15
ОБОВ'ЯЗКОВІ ЗАВДАННЯ ЗА ПРЕДМЕТОМ	17
ПИТАННЯ ДО САМОКОНТРОЛЮ	18

ПЕРЕДМОВА

Актуальність вивчення дисципліни. Серед провідних проблем української молоді, зумовлених розв'язанням актуальних питань сучасного соціуму, особливого значення набуває дослідження ролі і структури адаптаційного потенціалу особистості. Аналіз особливостей адаптаційної сфери молоді в умовах суспільних трансформацій створює унікальні можливості для розширення розуміння особистості як системи, що самоорганізується, активного вивчення конструктивних витоків особистості, які дозволяють їй долати складні життєві ситуації.

Серед усіх напрямків пізнання, які мають свої проєкції на методологію дослідження адаптаційної сфери особистості в умовах сучасного соціуму, особливого значення набуває саме адаптаційний потенціал молоді, оскільки поширення цього поняття у теорії та практиці соціальної та вікової психології обумовлене завданнями оцінки пристосувальних можливостей молоді людини, диференціації стійких порушень адаптації та минулих дезадаптивних станів.

Цілеспрямована робота з корекції та розкриття адаптаційного потенціалу особистості є вкрай необхідною та корисною в сучасних умовах становлення особистості. Поширення новітніх технологій дистанційних можливостей взаємодії та спілкування, звуження сфер трудової діяльності та спектру майбутніх «успішних» професій має негативні наслідки для молоді у розкритті власних здібностей до самореалізації та вдосконалення, розбудови власного кола соціальних контактів та емоційно наповнених відносин.

Саме тому курс «Формування адаптаційного потенціалу особистості в умовах сучасних інновацій у закладах вищої освіти» є актуальним та має велике практичне значення.

Навчальна дисципліна «Формування адаптаційного потенціалу особистості в умовах сучасних інновацій у закладах вищої освіти» :

а) базується на вивченні аспірантами різних галузей психології, інтегрується з цими дисциплінами;

б) надає можливість аспірантам не тільки оволодіти системою знань з вікової, соціальної психології та психології розвитку особистості та й забезпечує формування на цій основі науково-педагогічних та практичних вмінь та знань з наукових досліджень, що є одним з важливих елементів у професійній підготовці та майбутній діяльності доктора філософії та викладача у закладах вищої освіти;

в) розкриває нові можливості професійної діяльності психолога, викладача та наукового працівника, формує особливе бачення загальнопсихологічних та соціально-психологічних проблем людини та суспільства, а також дає можливість правильно обирати різноманітні варіанти діагностики, стратегій та впливів;

г) сприяє вирішенню питань в аналізі різного роду суміжних психологічних, педагогічних, тренінгових, психокорекційних ситуацій, в осмисленні найбільш ефективних методів психологічної допомоги особистості.

Мета курсу полягає у допомозі майбутнім фахівцям в подоланні труднощів переходу до професійного та самостійного життя, освоєння у нових колективах у закладах вищої освіти та особистісних перепонів на шляху до успішного розвитку та взаємодії.

Адаптаційний потенціал особистості як інтегральна характеристика, що включає стійку сукупність індивідуально-психологічних і особистісних властивостей, обумовлює ефективну взаємодію особистості із світом, відіграє дуже важливу роль в психічному і соціальному розвитку індивіда та у ряді випадків потребує підтримувальної та коректувальної роботи.

Завдання

1. Оволодіти теоретичними та практичними знаннями про адаптацію до нових ситуацій життя та професійної діяльності в умовах інновацій у закладах вищої освіти;

2. Оволодіти вмінням адаптуватися в умовах, що змінюються в процесі життєдіяльності;

3. Сформувати вміння застосовувати отримані знання для вдосконалення та розвинення власного адаптаційного потенціалу, для перетворення власної особистості в інтересах особистісного розвитку;

4. Сформувати здатність і готовність диференціювати ситуації застосування механізмів адаптації особистості; готовність застосовувати продуктивні способи взаємодії в різних ситуаціях професійного та особистого життя;

5. Здатність аналізувати власні психічні стани; здатність і готовність володіти техніками стресостійкості;

6. Готовність застосовувати методи саморегуляції у професійній діяльності та повсякденному житті.

Місце курсу в навчальному процесі

Основною формою вивчення аспірантами курсу «Формування адаптаційного потенціалу особистості в умовах сучасних інновацій у закладах вищої освіти» є відвідування лекцій та практичних занять, які охоплюють своїм змістом предмет та основні задачі дисципліни, знайомить аспірантів із базовими категоріями і поняттями ресурсоорієнтованої, гуманістичної, психодинамічної та поведінкової психології щодо особливостей формування адаптаційного потенціалу як частини психологічної науки; системою психокорекційних, тренінгових та педагогічних знань, закономірностей, механізмів; методологічних підходів та цінностей преадаптаційного підходу щодо вивчення формування особливостей адаптаційного та преадаптаційного

потенціалу та функціонування молодого людини у період навчання у закладах вищої освіти; особливостями поведінки, діяльності, вчинків особистості з різними видами розвитку адаптивностей; розглядає психосоціальні умови та потенціал особистості у процесі салютогенезу та психологічної допомоги.

«Формування адаптаційного потенціалу особистості в умовах сучасних інновацій у закладах вищої освіти» є спеціалізованим курсом професійної підготовки майбутніх докторів філософії, який поглиблює їх знання про особливості адаптаційного та пре адаптаційного потенціалу та можливостей особистісних здібностей та потенціалів у процесі салютогенезу та надає спеціалізовані знання про методи та техніки ресурорієнтованої, гуманістичної, психодинамічної та поведінкової психології у процесі психологічної допомоги особам, що цього потребують.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

ІК. Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі психології, в тому числі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних психологічних знань та/або професійної практики.

ЗК 1. Здатність виділяти, ставити та вирішувати науково-дослідницькі проблеми.

СК 1. Здатність виокремлювати, систематизувати, розв'язувати та прогнозувати актуальні психологічні проблеми, чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості, груп і організацій на різних рівнях психологічного дослідження.

СК 2. Здатність критично оцінювати результати науково-дослідної роботи, визначати перспективи подальших наукових розвідок із дотриманням належної академічної та професійної доброчесності.

СК 4. Здатність до самоменеджменту, планування і розв'язування задач власного професійного і особистісного зростання, відповідальність за навчання інших при проведенні науково-педагогічної діяльності.

СК 7. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.

Очікувані результати навчання

ПРН 1. Володіння концептуальними та методологічними знаннями в галузі психології, бути здатним застосовувати їх до професійної діяльності на межі предметних галузей;

ПРН 7. Використовувати сучасні методи пізнання, аналізувати сучасну наукову картину світу, відрізнити наукове знання від поза наукового, визначати фактори, що впливають на розвиток науки;

ПРН 10. Уміти створювати та впроваджувати інноваційно-дослідницькі проекти у різних сферах суспільного життя;

ПРН 13. Виокремлювати, систематизувати, розв'язувати, критично осмислювати та прогнозувати значущі психологічні проблеми, чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості, груп і організацій на різних рівнях психологічного дослідження.

Організаційно-методичні вказівки

Засвоєння теми (поточний контроль) контролюється на практичних заняттях відповідно до конкретних цілей. Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки аспірантів, як розв'язування ситуаційних задач, підготовка рефератів, проходження індивідуальних тестових завдань, участь у тренінгових вправах, проведення психологічних досліджень і трактування та оцінка їх результатів тощо. Оцінка успішності аспіранта з дисципліни виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих тем.

Індивідуальна робота аспірантів складається з:

виконання контрольних завдань з кредитного модулю, презентації та обговорення у групі індивідуальних завдань.

Самостійна робота аспірантів складається з:

1. Підготовки до лекцій, практичних занять та контрольних робіт.
2. Підготовки рефератів та наукових та наукових доповідей з психосоматичної та позитивної психотерапії.

При визначенні навчальних досягнень аспірантів, які вивчають курс «Формування адаптаційного потенціалу особистості в умовах сучасних інновацій у закладах вищої освіти» пропонується тематичне оцінювання, яке здійснюється у вигляді часткової та підсумкової атестації.

Після закінчення вивчення дисципліни «Формування адаптаційного потенціалу особистості в умовах сучасних інновацій у закладах вищої освіти» передбачено **проведення підсумкового контролю** за рівнем теоретичної та практичної підготовки аспірантів — залік.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Концепція адаптаційного потенціалу сучасної молоді

Тема 1

Наукові напрями досліджень адаптаційного потенціалу молоді

Методичні рекомендації до вивчення теми

Теоретичне та емпіричне значення проблеми потенціалу особистості. Психологічний потенціал як рівень сформованості психічних властивостей і якостей особистості, які представляють в сукупності резерв підвищення ефективності діяльності, подальшого розвитку і творчого прояву.

Самоактуалізаційний потенціал як природний та нескінченний процес повного особистісного розгортання в умовах сучасного соціуму усього кращого в людині, який розвиває усе, що закладене в ній як у родовій істоті.

Інноваційний потенціал як сукупність властивостей і якостей особистості, спрямованих на створювання, сприймання, реалізацію нововведень та здатність вчасно відмовлятися від застарілих недоцільних способів діяльності або соціальної активності.

Творчий потенціал відображає міру можливостей особистості у творчому самовдосконаленні та самореалізації; певний рівень розвитку реальних вмінь та навичок.

Морально-етичний потенціал як результат природного поєднання наукових категорій «потенціал» та «моральність».

Завдання для самостійної роботи

- 1. Теоретичне та емпіричне значення проблеми потенціалу особистості.*
- 2. Концептуалізація адаптаційного потенціалу молоді в умовах сучасного соціуму в закладах вищої освіти.*
- 3. Види особистісних потенціалів.*

Тема 2

Основні положення концепції адаптаційного потенціалу молоді

Методичні рекомендації до вивчення теми

Концептуалізація адаптаційного потенціалу молоді в умовах сучасного соціуму в закладах вищої освіти – позначення сукупності його можливих структурних компонентів на теоретичному рівні (в тому числі забезпечення внутрішньої зв'язності використовуваних конструктивів), виділення предметних полів роботи в дослідницькому режимі, а також розробка уявлення про рівневу організацію адаптаційного потенціалу молоді.

Концептуальна схема адапційного потенціалу молоді в умовах сучасного соціуму має багаторівневий характер, всередині неї складається складна мережа взаємин окремих концептів (складових адапційного потенціалу — окремих адаптивностей).

Преадаптаційний потенціал молоді у закладах вищої освіти як потенціал її психологічної готовності до змін, до зустрічі із невизначеними ситуаціями.

Адаптаційний потенціал особистості як здатність та готовність суб'єкта найбільш оптимально використати власні індивідуальні ресурси для конструктивного пристосування до ситуацій невизначеності є складною ієрархічно-паритетною системою адаптивностей: внутрішньо-особистісної, міжособистісної адаптивності, відсутності дезадаптаційних порушень, особистісного соціально-психологічного потенціалу та компетентісної адаптивності.

Завдання для самостійної роботи

- 1. Преадаптаційний потенціал молоді у закладах вищої освіти.*
- 2. Адаптивності особистості як потенціал до розвитку.*
- 3. Концептуальна схема адаптаційного потенціалу молоді.*

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Соціально-психологічна програма розвитку адаптаційного потенціалу молоді у закладах вищої освіти

Тема 3

Соціально-психологічна програма розвитку адаптаційного потенціалу в умовах інновацій у закладах вищої освіти

Методичні рекомендації до вивчення теми

Соціально-психологічна програма як тренування, в результаті якого відбувається формування і відпрацювання умінь і навичок ефективної адаптаційної поведінки, в рамках якого реалізується формат активного навчання, метою якого є підтримка адаптаційних можливостей особистості. В ході реалізації соціально-психологічної програми передбачається створення умов для саморозкриття учасників і самостійного пошуку ними способів рішення щодо вдосконалення власної адаптаційної поведінки.

Соціально-психологічна програма як досвід інтенсивної взаємодії, орієнтований на розвинення адаптаційних здібностей, самовдосконалення, формування навичок саморозвитку особистості в цілому, отриманні емоційного досвіду.

Поступове формування кейсів адаптаційної поведінки сприяє розвиненню системи цінностей, пов'язаних з особистим здоров'ям та власними цілями, освоєння необхідних знань про психологічні процеси процесу адаптації та їх взаємозв'язку зі здоров'ям, формування умінь і навичок успішного опанування у незнайомих та непередбачуваних обставин, що буде сприяти збереженню життєздатності, душевного комфорту, активності, самодостатності та гармонійності у незвичних умовах.

Робота в групі дозволяє аналізувати соціально-психологічні ситуації зі своєї точки зору і позиції партнера, формувати у себе навички і вміння в побудові продуктивних соціальних міжособистісних відносин так необхідних йому для успішної адаптації в новому колективі або ситуації.

Завдання для самостійної роботи

1. *Соціально-психологічна програма розвитку адаптаційного потенціалу особистості.*
2. *Формування кейсів адаптаційної поведінки.*
3. *Аналіз соціально-психологічної ситуації.*

Тема 4

Різні види психокорекційних, тренінгових та психотерапевтичних заходів по формуванню адаптаційних та преадаптаційних здібностей в умовах інновацій у закладах вищої освіти

Методичні рекомендації до вивчення теми

Студенти у закладах вищої освіти повинні володіти наступними адаптаційними компетенціями: готовність застосовувати практичні знання в адаптації до нових ситуацій життя та професійної діяльності; вміння адаптуватися в умовах, що змінюються в процесі життєдіяльності; вміння застосовувати отримані знання для вдосконалення та розвитку власного адаптаційного потенціалу, для перетворення власної особистості в інтересах особистісного розвитку; здатність і готовність диференціювати ситуації застосування механізмів адаптації особистості; готовність застосовувати продуктивні способи взаємодії в різних ситуаціях професійного та особистого життя; здатність аналізувати власні психічні стани; здатність і готовність володіти техніками стресостійкості; готовність застосовувати методи саморегуляції у професійній діяльності та повсякденному житті.

Використання компетентнісного підходу, який припускає, що розвиток соціально-перцептивної компетентності та активної соціально-психологічної позиції особистості, та набуття нею узагальнених діагностичних знань та навичок відіграють важливу роль у формуванні шляхів вдосконалення адаптаційних здібностей.

Групова та індивідуальна психотерапія та психокорекція студентів вишів. Тренінги процесу та відповідного результату засвоєння та застосування адаптаційних здібностей, що відтворюються через призму індивідуально-особистісних конструктів та індивідуальне прагнення до розвитку.

Завдання для самостійної роботи

1. *Робота в групі. Групова терапія та тренінги по формуванню адаптаційних та преадаптаційних можливостей у молоді.*
2. *Індивідуальна психотерапія та психокорекція.*
3. *Використання компетентнісного підходу.*

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Психологічний потенціал як рівень сформованості психічних властивостей і якостей особистості.

Тема 2. Преадаптаційний потенціал. Особливості функціонування у молоді у закладах вищої освіти.

Тема 3. Алгоритм формування кейсів адаптаційної і преадаптаційної поведінки.

Тема 4. Розвиток соціально-перцептивної компетентності.

Тема 5. Тренінги процесу та відповідного результату засвоєння та застосування адаптаційних здібностей.

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Психологічний потенціал.
2. Самоактуалізаційний потенціал.
3. Морально-етичний потенціал.
4. Творчий потенціал.
5. Фізичний потенціал.
6. Соціально-психологічний потенціал.
7. Преадаптаційний потенціал.
8. Особистісний потенціал.
9. Інноваційний потенціал.
10. Вольовий потенціал.
11. Емоційний потенціал.
12. Адаптаційний потенціал.
13. Фізичний потенціал.
14. Адаптивності як складова частина адаптаційного потенціалу.
15. Розвиток адаптивностей як чинник салютогенезу у людини.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Психологічний потенціал.
2. Самоактуалізаційний потенціал
3. Морально-етичний потенціал.
4. Творчий потенціал.
5. Фізичний потенціал.
6. Соціально-психологічний потенціал.
7. Преадаптаційний потенціал.
8. Особистісний потенціал.
9. Інноваційний потенціал
10. Вольовий потенціал.
11. Емоційний потенціал.
12. Адаптаційний потенціал.
13. Формування кейсів адаптаційної поведінки.
14. Використання компетентнісного підходу.
15. Індивідуальна психотерапія та психокорекція
16. Групова терапія у формуванні адаптаційного потенціалу.
17. Тренінги по формуванню адаптаційних та преадаптаційних можливостей у молоді.
18. Соціально-психологічна програма розвитку адаптаційного потенціалу особистості.
19. Концептуальна схема адаптаційного потенціалу молоді.
20. Преадаптаційний потенціал молоді у закладах вищої освіти.
21. Адаптивності як складова частина адаптаційного потенціалу.
22. Види та розвиток адаптивностей.
23. Розвиток адаптивностей як чинник салютогенезу у людини.
24. Розвиток компетентності як особливої форми адаптивності.
25. Психофізіологічна та соціально-психологічна складові у розвитку адаптаційного потенціалу.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Асмолов А. Г. Преадаптация к неопределенности как стратегия навигации развивающихся систем: маршруты эволюции / А. Г. Асмолов, Е. Д. Шехтер, А. М. Черноризов // Вопросы психологии. — № 4. — 2017. — С. 3–26.
2. Богомолов А. М. Личностный адаптационный потенциал в контексте системного анализа / А. М. Богомолов // Психологическая наука и образование. — № 1. — 2008. — С. 67–73.
3. Завацька Н. Є. Особливості опанувальної поведінки молоді та її здатність до антиципації в посттравматичній ситуації / Н. Є. Завацька, В. Ю. Завацький, Л. В. Спицька // Наука і освіта. — Вип. 7. — 2017. — С. 146–142.
4. Литвиненко О. Д. Соціально-психологічні основи розвитку адаптаційного потенціалу сучасної молоді : монографія / О. Д. Литвиненко. — Северодонецьк : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2018. — 302 с.
5. Литвиненко О. Д. Соціально-психологічна програма розвитку адаптаційного потенціалу сучасної молоді та її ефективність / О. Д. Литвиненко // Теоретичні і прикладні проблеми психології: зб. наук. праць Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. — Северодонецьк : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2018. — № 3 (47). — Т. 3. — С. 127–134.
6. Литвиненко О. Д. Адаптаційний потенціал особистості як її інтегративна характеристика [Lytvynenko O. D. The adaptation potential of the personality as its integrative characteristics] / О. Д. Литвиненко // Science and practice: Collection of scientific articles. — Thorpe Bowker. Melbourne, Australia, 2016. — P. 267–270.
7. Маклаков А. Г. Личностный адаптационный потенциал: его мобилизация и прогнозирование в экстремальных условиях / А. Г. Маклаков // Психологический журнал. — Т. 22, № 1. — 2001. — С. 16–24.

Додаткова

1. Посохова С. Т. Психология адаптирующейся личности : монографія / С. Т. Посохова. — СПб. : Изд-во РГПУ им. Герцена, 2001. — 240 с.
2. Практикум по психологии здоровья / под ред. Г. С. Никифорова. — СПб. : Питер, 2005. — 351 с.
3. Завацька Н. Є. Адаптивна копінг-поведінка студентської молоді в освітніх закладах різного типу / Н. Є. Завацька, В. Ю. Завацький // Теоретичні і прикладні проблеми психології : зб. наук. праць Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. — Северодонецьк : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2018. — № 3(47). — Т. 1. — С. 160–170.

Електронні інформаційні ресурси
Бібліотеки, інтернет, електронні книги

1. Психологічна бібліотека Київського Фонду сприяння розвитку психічної культури. Даний ресурс містить максимально широкий спектр ключових текстів з психології, психогігієни, філософії, релігії, культурології та ін. Режим доступу : <http://psylib.kiev.ua/>
2. Сайт факультету соціології та психології Київського національного університету імені Тараса Шевченка представляє наукову фахову онлайн бібліотеку, зокрема понад 20 повнотекстових електронних версій видань з психології. Режим доступу : <http://www.socd.univ.kiev.ua/>
3. Інститут корекційної педагогіки і психології, м. Київ. Режим доступу www.ikpp.npu.edu.ua/index.php?limitstart
4. Сайт факультету Московського державного університету ім. М. В. Ломоносова. В розділі «Наукова робота» розміщено монографії, статті співробітників університету. Режим доступу : <http://www.psy.msu.ru/>
5. Перша українська електронна бібліотека підручників.
6. Перша українська електронна бібліотека підручників. Режим доступу <http://pidruchniki.com.ua/>
7. Електронна бібліотека. Режим доступу <http://www.info-library.com.ua/>
8. Психологічний центр травматерапії, м. Київ. Режим доступу <http://traumatherapy.com.ua/article>

ОБОВ'ЯЗКОВІ ЗАВДАННЯ ЗА ПРЕДМЕТОМ

При перездачі заліку (чи підсумкового контролю) студент виконує обов'язкові завдання за предметом, створених лектором курсу. Завдання, виконані в повному обсязі оцінюються у **60 балів** (витяг з протоколу № 2 від 28.10.2020 з засідання Вченої Ради ФПСР).

1. Наявність конспекту лекцій.
2. Виконання одного індивідуального завдання.
3. Виконання реферативного доповіді (за вибором студента).
4. Відповідь на одне питання зі списку для підсумкового контролю (за вибором студента).

5. Аналіз статті: Литвиненко О. Д. Соціально-психологічна програма розвитку адаптаційного потенціалу сучасної молоді та її ефективність / О. Д. Литвиненко // Теоретичні і прикладні проблеми психології : зб. наук. праць Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. — Сєверодонецьк : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2018. — № 3(47). — Т. 3. — С. 127–134.

6. Аналіз статті: Литвиненко О. Д. Адаптаційний потенціал особистості як її інтегративна характеристика [Lytvynenko O. D. The adaptation potential of the personality as its integrative characteristics] / О. Д. Литвиненко // Science and practice: Collection of scientific articles. – Thorpe Bowker. Melbourne, Australia, 2016. — P. 267–270.

ПИТАННЯ ДО САМОКОНТРОЛЮ

1. Розрізніте поняття:
 - адаптація;
 - адаптаційна готовність;
 - адаптивність;
 - адаптованість.
2. У структуру адаптаційного потенціалу включають:
 - працездатність;
 - спеціальні здібності;
 - активність;
 - ціннісні орієнтації та мотиви;
 - практичний досвід;
 - професійно-важливі якості, що впливають на успішність результатів діяльності;
 - темпоральні характеристики.

Дайте загальну характеристику цим поняттям та розрізніть їх за змістом.
3. Розрізніте види потенціалів:
 - психологічний потенціал;
 - самоактуалізаційний потенціал;
 - інноваційний потенціал;
 - творчий потенціал;
 - моральний потенціал.
4. Опишіть фізіологічну складову адаптаційного потенціалу.
5. Опишіть соціально-психологічну модель адаптаційного потенціалу
6. Адаптивності як складові адаптаційного потенціалу особистості.
7. Розрізніте види адаптивностей. Дайте повну характеристику видам адаптивностей та визначте їх прояви:
 - внутрішньоособистісна адаптивність;
 - міжособистісна адаптивність;
 - відсутності дезадаптаційних порушень;
 - особистісний соціально-психологічний потенціал як вид адаптивності;
 - компетентісна адаптивність.
8. Визначте роль особистісних потенціалів в оптимізації процесу життєдіяльності молоді в умовах сучасного соціуму.
9. Визначте особливості вольового потенціалу.
10. Визначте особливості емоційного потенціалу.
11. Визначте особливості самоактуалізаційного потенціалу особистості.
12. Визначте особливості фізичного потенціалу.
13. Змістовно-процесуальні засади соціально-психологічної програми розвитку адаптаційного потенціалу.

14. Можливості розвитку ціннісно-мотиваційного напрямку у тренінгових та психотерапевтичних програмах.
15. Можливості розвитку когнітивних здібностей у тренінгових та психотерапевтичних програмах.
16. Можливості розвитку емоційного потенціалу у тренінгових та психотерапевтичних програмах.
17. Можливості розвитку поведінкових стратегій у тренінгових та психотерапевтичних програмах.
18. Розвиток компетентнісної адаптивності у соціально-психологічній програмі.
19. Охарактеризуйте найважливіші компетенції сучасного психолога-практика.
20. Розрізните компетенції психолога-практика та науковця.
21. Сучасні інновації у закладах вищої освіти як чинник розвитку адаптаційних здібностей.
22. Салютогенетичний потенціал людини. Можливості розвитку.

Навчальне видання

Литвиненко Ольга Дмитрівна

**ФОРМУВАННЯ
АДАПТАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ
В УМОВАХ СУЧАСНИХ ІННОВАЦІЙ
У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО КУРСУ

*для аспірантів освітньо-наукової програми підготовки
рівня «доктор філософії» спеціальності 053 «Психологія»*

Підп. до друку 15.12.2020. Формат 60×84/16.

Ум. друк. арк. 1,16. Тираж 50 пр. Зам. № 24.

Видавець Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4215 від 22.11.2011 р.

Україна, 65082, м. Одеса, вул. Єлісаветинська, 12

Тел. (048) 723-28-39.

E-mail: druk@onu.edu.ua

Виготовлювач ТОВ «Фірма «Інтерпрінт»

65012, м. Одеса, вул. Пантелеймонівська, 15а, тел. (048) 777-04-64